

HETEROGENOST ZASEBNIH LASTNIKOV GOZDOV VPLIVA NA MOBILIZACIJO LESA

Darja STARE
Špela ŠČAP

GOZDARSKI INŠTITUT SLOVENIJE
SLOVENIAN FORESTRY INSTITUTE

Ljubljana, 20. 10. 2023

MobilES

Učinkovitejše gospodarjenje z zasebnimi gozdovi v podporo večji mobilizaciji lesa

01. Ciljni raziskovalni program
»ZAGOTOVIMO SI HRANO ZA JUTRI«
Financiranje MKGP in ARIS

02. Trajanje projekta 3 leta
1.11.2020 do 30.10.2023

03. NOSILNA RAZISKOVALNA ORGANIZACIJA: **Gozdarski inštitut Slovenije**
SODELUJOČE RAZISKOVALNE ORGANIZACIJE:

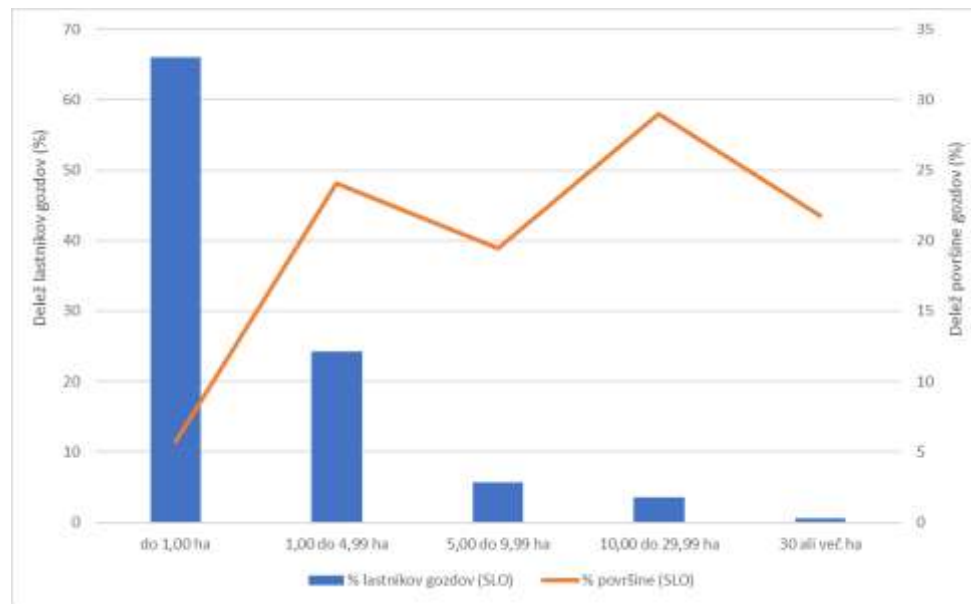
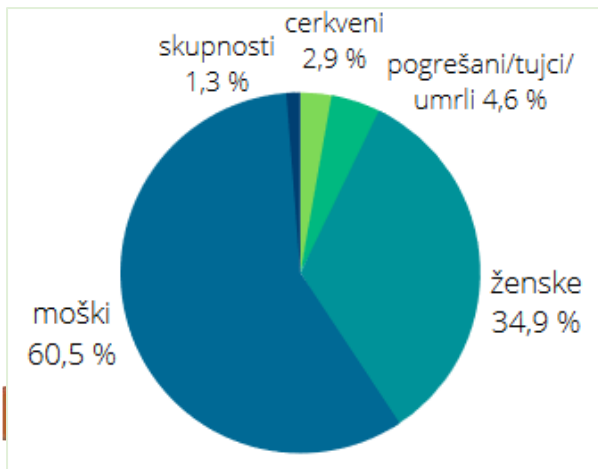
- **UNI LJ, BF Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire**
- **Inštitut za javno upravo pri Pravni fakulteti v Ljubljani**

04. NAMEN IN DELO:

- ✦ Ugotoviti odnos zasebnih lastnikov gozdov do gozda kot vira surovine/dohodka;
- ✦ Oceniti dejanski in potencialni pomen gozdno-lesnih verig za podeželje;
- ✦ Zajeti mnenja in predloge glede lastninskih pravic in dolžnosti zasebnih lastnikov gozdov v obstoječi zakonodaji in pripraviti različne scenarije sprememb obstoječe zakonodaje, ki se nanašajo na gospodarjenje z zasebnimi gozdovi ter na pravice in dolžnosti lastnikov gozdov;
- ✦ Predstaviti najustreznejše poslovne modele in pripraviti smernice za poslovno povezovanje zasebnih lastnikov gozdov.

UVOD / IZHODIŠČA

- Zasebni gozdovi v Sloveniji
- SOCIO-DEMOGRAFSKE SPREMEMBE
 - Zmanjševanje deleža kmečkega prebivalstva
 - Več urbanih lastnikov, starejših, ženskih lastnic in lastnikov, ki nimajo gozdarskega znanja

UVOD / IZHODIŠČA

- Zasebni gozdovi v Sloveniji
- SOCIO-DEMOGRAFSKE SPREMEMBE
 - Zmanjševanje deleža kmečkega prebivalstva
 - Več urbanih lastnikov, starejših, ženskih lastnic in lastnikov, ki nimajo gozdarskega znanja
- **Posek** v zasebnih gozdovih je odvisen od interesa lastnika ter ciljev pri gospodarjenju, kot tudi njegovih povezav in odnosov z drugimi deležniki
- **Raba lesa** iz zasebnih gozdov
 - Za lastne potrebe
 - Delajo sami in/ali s pomočjo družinskih članov
- Neizvajanje del v zasebnih gozdovih:
 - Izvedba poseka ne dosega načrtovanega (v 2022: posek znašal 64 % načrtovanega; pri listavcih 53 %)
 - Nizka izvedba negovalnih del (v 2022 le okoli 50 % načrtovanega)
- Potrebe lesne industrije → želja po večji mobilizaciji lesa iz zasebnih gozdov
- **Obsežna raziskava med zasebnimi lastniki gozdov:**
 - **Ugotoviti značilnosti odnosov zasebnih lastnikov do gozda.**

METODA DELA

- Anketa med zasebnimi lastniki gozdov v Sloveniji (opravljena v letu 2022)
 - Naključno izbrana gospodinjstva
 - Na vprašalnik so odgovarjali lastniki gozdov, ki svoj gozd poznajo
 - **1.515 gospodinjstev**
- Obsežen vprašalnik s **5 sklopi**

1

Osnovne informacije o gozdni posesti, značilnosti gospodarjenja z gozdom, demografija

2

Vpliv podnebnih sprememb na gospodarjenje z gozdom

3

Cilji in motivi za gospodarjenje z gozdom

4

Obstoječa zakonodaja, ki vpliva na gospodarjenje z gozdom

5

Odnos zasebnih lastnikov gozdov do poslovnega povezovanja/sodelovanja

Značilnosti zasebnih lastnikov gozdov vključenih v raziskavo

LASTNOST		DELEŽ (%)
SPOL	moški	54,6
	ženske	45,4
STAROST	povprečje (leta)	54
	≤ 30 let	6,5
	31 - 40 let	10,1
	41 - 50 let	20,6
	51 - 60 let	25,2
	61 - 70 let	27,6
	> 70 let	10,0
	KRAJ BIVANJA	< 3,000 prebivalcev
	3,000 - 10,000 prebivalcev	23,2
	> 10,000 prebivalcev	21,1

Značilnosti zasebnih lastnikov gozdov vključenih v raziskavo

LASTNOST		DELEŽ (%)
POKLIC	Zaposleni in samozaposleni	53,6
	Delovno neaktivni	45,3
	Kmetijska gospodarstva	1,1
IZOBRAZBA	Osnovnošolska ali manj	4,5
	Srednješolska	50,1
	Višje ali visokošolska	45,4
VELIKOST GOZDNE POSESTI	Povprečje (ha)	7,47
	Modus (ha)	1
POSESTI	≤ 4,99 ha	65,4
	5 – 9,99 ha	16,6
	10 – 29,99 ha	13,4
	≥ 30 ha	4,6

- Skupna površina gozda anketiranih zasebnih lastnikov: **9.889 ha**
- Najmanjša posest 0,1 ha
- Največja posest 600 ha

Značilnosti poseka anketiranih zasebnih lastnikov gozdov

5-letno obdobje 2017-2021

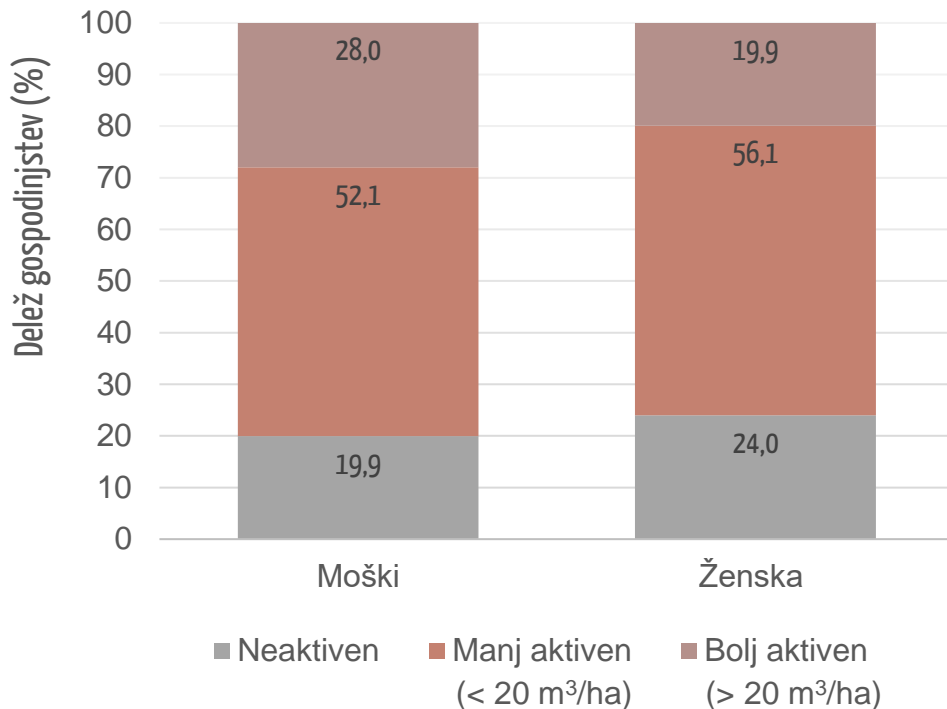
- Skupna količina poseka v obdobju 2017–2021: **88.236 m³**
- Povprečen posek: **19,03 m³/ha** (min 0,03 m³/ha in max 400,00 m³/ha)
- **25 %** anketiranih zasebnih lastnikov gozdov v obdobju 2017–2021 **ni izvajalo sečnje** v svojem gozdu
- Najbolj aktivni so bili zasebni lastniki gozdov, ki živijo na podeželju (naselja < 3000 prebivalci)
 - v 5 letih posekali 12,3 m³/ha ali 88,4 m³/gospodinjstvo
- Najmanj aktivni so bili zasebni lastniki gozdov, ki živijo v velikih mestih (> 10.000 prebivalcev)
 - v 5 letih posekali 6,4 m³/ha ali 48,7 m³/gospodinjstvo
- **Manj aktivnih** (posekali do 20 m³/ha) je bilo **54 % anketiranih**
- **25 %** anketiranih zasebnih lastnikov gozdov je v 5 letih posekalo **več kot 20 m³/ha**

Značilnosti poseka anketiranih zasebnih lastnikov gozdov

5-letno obdobje 2017-2021

Glede na **spol** anketirancev je tako pri moških kot ženskah največji delež **manj aktivnih lastnikov gozdov**

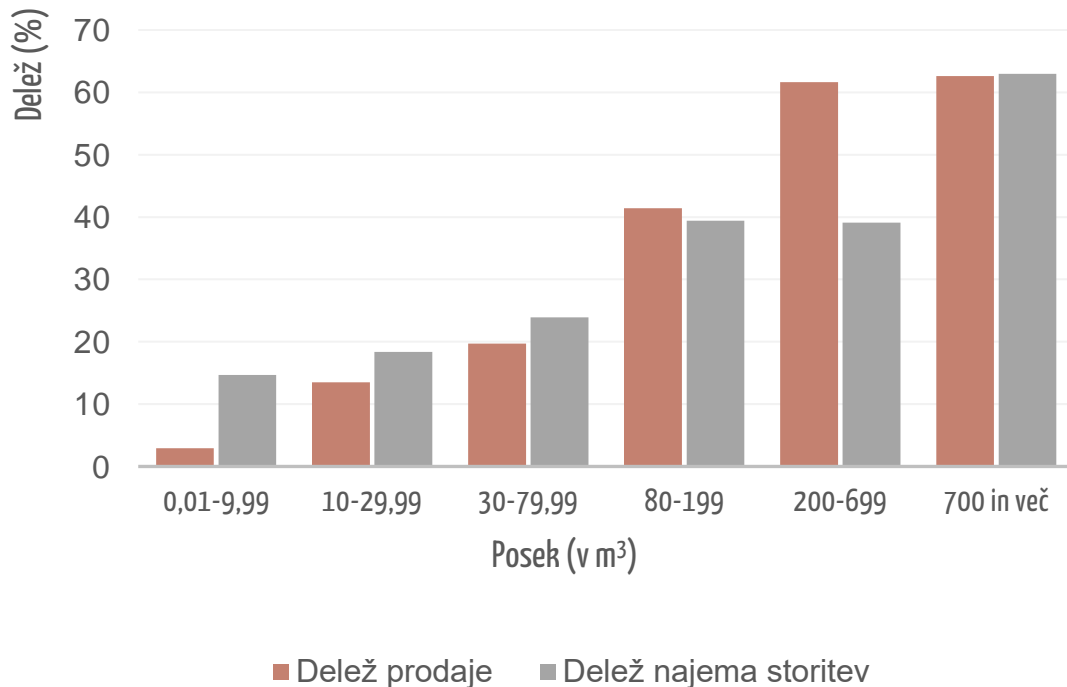

Značilnosti poseka anketiranih zasebnih lastnikov gozdov

5-letno obdobje 2017-2021

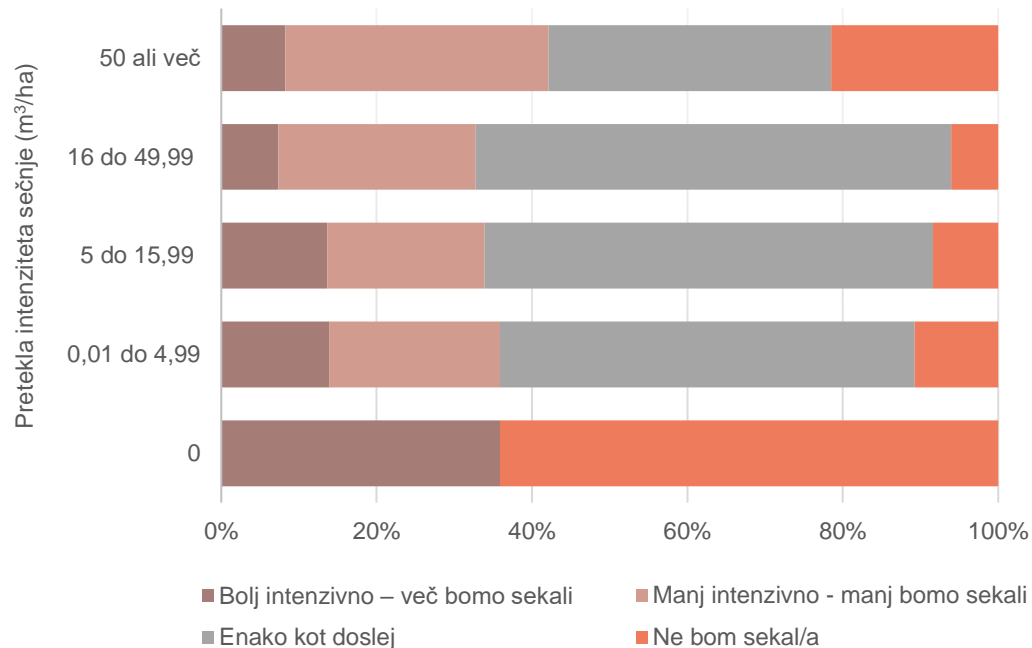
- Povprečen delež prodaje lesa znaša 25 %
- Povprečen delež najema gozdarskih storitev znaša 26 %
- Delež prodaje lesa in najema gozdarskih storitev je višji pri bolj aktivnih zasebnih lastnikih gozdov
- Največji delež prodaje lesa je pri lastnikih, ki so posekali 200 m³ ali več

Gospodarjenje z gozdom v prihodnosti (sečnja)

Glede na preteklo 5-letno obdobje 2017-2021

- Načrtovana sečnja v prihodnosti:
 - 43 % bodo v prihodnje enako gospodarili kot doslej
 - 22 % v prihodnje ne bodo izvajali sečnje
- Načrtovana sečnja v prihodnosti glede na preteklo intenziteto sečnje
 - Med tistimi, ki niso sekali, jih 64 % meni, da tudi v prihodnje ne bodo sekali
 - V ostalih kategorijah prevladuje mnenje, da bodo še naprej gospodarili z gozdom kot običajno

Značilnosti gospodarjenja anketiranih zasebnih lastnikov gozdov

5-letno obdobje 2017-2021

- Povprečno so porabili **20,6 dni na leto** za gospodarjenje z lastno gozdno posestjo
Sečnja in spravilo, gojitvena dela, gradnja gozdnih prometnic, urejanje dokumentacije ali druga administrativna dela
 - 10 % ne gospodari z gozdom - na leto ne porabijo niti ene ure za gospodarjenje z gozdom
 - Povprečna površina gozdne posesti teh lastnikov je 4,6 ha in med njimi prevladujejo tisti, ki v 5-letnem obdobju niso izvedli sečnje
- Glede na velikostni razred gozdne posesti, največ časa porabijo lastniki, ki imajo **v lasti 30 ha ali več** in sicer povprečno **52 dni na leto**
- Najmanj časa za gospodarjenje z gozdom porabijo manjši lastniki gozda

Značilnosti gospodarjenja anketiranih zasebnih lastnikov gozdov

- **Velikost zasebne gozdne posesti** vpliva na intenziteto sečnje in spravila.
- **Večji** zasebni lastniki (5 ha ali več) pogosteje **najemajo gozdarske storitve** kot manjši lastniki.
- Glavni razlog za najem izvajalca je **zahtevnost dela**, pri izbiri izvajalca je najbolj pomembna **kakovost izvedbe del** v gozdu.

POMEN GOZDNO-LESNIH VERIG ZA PODEŽELJE

gozdovi v zasebni lasti in gozdovi v lasti lokalnih skupnosti

- Ocenjena **dejanska razpoložljivost** okroglega lesa, ki se je v letu 2021 **pojavi na trgu** je znašala **1,7 mil m³** (63 % predstavlja hlodovina iglavcev)
- Ocenjena **vrednost** okroglega lesa, ki se je v letu 2021 **pojavi na trgu** je znašala **132,8 mil EUR** brez DDV (66 % predstavlja hlodovina iglavcev)
- Ocenjena **dejanska razpoložljivost** okroglega, ki se je v letu 2021 **porabila za domače potrebe gospodinjev** je znašala **1,05 mil m³** (77 % predstavlja les za kurjavo listavcev)
- Ocenjena **vrednost** okroglega lesa, ki se je v letu 2021 **porabila za domače potrebe gospodinjev** je znašala **51,5 mil EUR** brez DDV (72 % predstavlja les za kurjavo listavcev)

POMEN GOZDNO-LESNIH VERIG ZA PODEŽELJE

gozdovi v zasebni lasti in gozdovi v lasti lokalnih skupnosti

- Ocenjena **dejanska razpoložljivost** okroglega lesa, ki se je **pojaviła na trgu** je znašala **1,7 mil m³**
- Ocenjena **vrednost** okroglega lesa, ki se je **pojaviła na trgu** je znašala **132,8 mil EUR** brez DDV
- Ocenjena **dejanska razpoložljivost** okroglega lesa, ki se je **porabila za domače potrebe gospodinjstev** je znašala **1,05 mil m³**
- Ocenjena **vrednost** okroglega lesa, ki se je **porabila za domače potrebe gospodinjstev** je znašala **51,5 mil EUR** brez DDV

SCENARIJ: posek vsega načrtovanega možnega poseka, določenega z gozdnogospodarskimi načrti (veljavnimi za obdobje 2021–2029), in predpostavljamo enako sortimentno strukturo ter, da bi bili lastniki gozdov enako tržno naravnani kot leta 2021:

na trgu bi bilo 2,3 mil m³ okroglega lesa v vrednosti 179,2 mil EUR brez DDV

Hvala!

Darja STARE

darja.stare@gozdis.si

GOZDARSKI INŠTITUT SLOVENIJE
SLOVENIAN FORESTRY INSTITUTE

